

הטוב

הרע

והמכוער

אמרן גורן

אישעסקים עובד בן-עמי

שרית חבורה שמעון פרס

מרדכי בן-יאיר (38) העובד כמנהל סניף בנק לאומי בעיר. איוה ענין היה לו בכך? ובכן, אשתו חפציבה, היא מורה לספרות בבית הספר התיכון הדתי באשקלון, ומעריצה נלהבת של מנהל בית הספר לשעבר, חיים ברק. אותו חיים ברק הורשע בשנה שעברה בעוון פיתוי קטינה שהיתה תלמידת בית הספר אותו ניהל.

מאז אותה פרשה מעונין בן-יאיר ל-הוריד את ראש המפד"ל באשקלון, זאב הלפרין, מכסאו במועצת העיר. הסיבה: הלפרין, שהוא מתנגדו של ברק, ירש את מקומו כמוזכר המועצה הדתית. כל מה שרצה בן-יאיר לעשות הוא לנגח את הלפרין על שכניצו המפד"ל, הצביע בעד קיום מירוז מכוניות בשבת.

בן-יאיר שיגר מכתב מחאה לראש העיר, שהיה בעבר בעצמו מנהל בנק לאומי באשקלון. ראש העיר, רחביה אדיבי, נעלב מסגנון המכתב, פנה להנהלת הבנק ושאל: "איך מנהל בנק יכול לכתוב מכתב איום לראש עיר?"

אביו של בן-יאיר שלח מכתבים החתום מים בשם "אב שכול" (בן-יאיר שכל את אחיו במלחמת ששת הימים) שהתריעו נגד קיום המירוז בשבת. כתוצאה ממכתבים אלה התלבש ח"כ מנחם פרוש על הפרשה, הועיק את הכנסת לדון בפרשה ואיים לערוך הפגנות למניעת המירוז.

בנקודה זו שיחקה תפקיד מכ ריע המחלוקת הפנימית במפד"ל. ב-

אלה הם שלושת גיבורי "כדין השבת" באשקלון שעמדו אחריו

הקהל

ה גי'האר - מזחמת הקודש - שקידשו אבירי הכפיה הדתית בישראל על עריכתו של מירוז המכוניות, שנועד להתקיים בשבת באשקלון, לא היה מסתיים בנצחונם ובכניעת מארגני היה רוח ללא הגייס החמישי שהפעילו בתוך המחנה החילוני.

שלושה אבירים גיבורים יצאו להילחם את מלחמתם של קנאי הדת החשוכים, כדי למנוע את קיום המירוז בשבת. היו אלה, כמו במערבון המפורסם, הטוב, ה-רע והמכוער.

המכוער היה שרית חבורה שמעון פרס, ששיחק בפרשה את התפקיד הנקלה ביותר. פרס, שרק לפני שבוע הגן בכנסת בחירוף נפש על זכותם של מארגני ה-מירוז לקיומו בשבת, נאלץ לשלם את אתגן שיבתו בממשלה. לחתום על תקנות מירוז חדות 48 שעות לפני קיום המירוז, כדי למנוע את עריכתו.

כל הטענות שהשמיע פרס להגנתו, כי אילו של הנוגעים בדבר ידעו על קיום התקנות ועד קיום לכו, והחתימה היתה צעד פורמאלי בלבד, הן מנוגחות ועל-בית. פרס עצמו לא הזכיר את קיומן של התקנות בעת שדיבר בכנסת. הוא רצה לעמוד נגד אבירי הכפיה הדתית, יכול היה לחתום על התקנות ביום ראשון ולא ערב עריכת המירוז.

חלקו של שמעון פרס בפרשה הוא מכוער עוד יותר נוכח העובדה שלא הס' תפק בחתימה על התקנות, חיפש דרכים למנוע את עריכת המירוז, בלחץ הדתיים, בצורה שלא יראה כאילו היתה זו הממשלה או משרדו שדחו את קיום המירוז בשבת.

כאן נכנס לתמונה הגיבור הרע - עובד בן-עמי, ראש עיריית נתניה, ומראשי ארץ ישראל השלימה. רק גיבור רע ומרושע כמוהו יכול היה להעלות על דעתו ל-השוות התנגשות אפשרית בין מפנינים דתיים קנאים לשוטרים שינסו לשמור על החוק, למחנות מתקופת השואה, ולהתנגשות בין יהודים עטופי טליתות לקלגסים נאציים.

בעל ההון, הידוע לא רק כאחד האנשים העשירים בארץ ישראל השלימה, אלא גם

כעתיר נכסים במימדים של מדינה כמו שוויץ, למשל, נכנס לתמונה כדי לפדות את השבת בכסף. אך, חלילה, לא היה זה כספו שלו.

שמן על המסלול

כ י עובד בן-עמי אינו נלהב להוציא את כספו בנימוקים אידיאולוגיים. הוא דרוש לו לעסקים. כך, למשל, נזקקה בשעתו ה-תנועה למען ארץ-ישראל השלימה לסכום של 15 אלף ל"י למטרותיה. ראובן הכט, בעל ממגורות דגון, שגם הוא מראשי ה-תנועה, הציע שהוא ובן-עמי יתחלקו על תרומתו. הוא שלח המחאה לבן-עמי כי סכום של 5700 ל"י בצירוף מכתב בו צויין כי ההמחאה נועדה לפרעון רק אם תצורף אליה המחאה בסכום שהיה של בן-עמי. בן-עמי היררה בהצעה ימים מספר, ולבסוף שיגר את ההמחאה חזרה להכט, בלי המחאות שלו.

גם בקנוניה הנוכחית לא התכוון בן-עמי להשקיע מכספו שלו כדי לפצות את מארגני התחרות על ההפסדים שיגרמו להם עקב דחיית המירוז ליום חול. את טענת הדתיים כי חלק מהסכום בכך 210 אלף ל"י, ששיכנע את המארגנים לדחות את המירוז, נתנם על-ידי בן-עמי עצמו, הכחיש בן-עמי בתוקף רב.

אך גם הוא לא רצה לשחק את כל המשחק בעצמו. לשם כך היה לו צורך בגיבור הטוב, שיחפה על חלקו שלו בפרשה. תחילה פנה בן-עמי לאמרן ג'האר לתיאטרון ביומות יעקב אגמון, הציע לו לקחת על עצמו את מצע ארגון מכירת הכרטיסים למירוז שיחיה ליום ראשון. בן-עמי לא הסתיר באותה שיחה מה מניע אותו להתערב בפרשה. הא הסביר כי "הממשלה מעוניינת" בדחיית המירוז, נתן להבין כי אינו פועל רק בזימתו הפרטית. אגמון דחה את ההצעה. למרות הבטחונות הכספיים שהוצעו לו, בנימוקים עקרוניים, שכן הוא ידוע בדעותיו המת-קדמות ובהתנגדותו לכפיה הדתית.

אז נמצא הגיבור הטוב בדמותו של גיורא גודיק. גודיק, הנמצא לאחרונה במשבר כספי חמור נוכח כשלון הפקות התיאטרון שלו, והמקבל לא אחת מהממשלה אירגון מופעים של אמנים שהממשלה מעוניינת בהופעותיהם, לא התלבש בבעיות המוסריות והעקרונות של התפקיד שהוא עומד לשחק. כך התבשלה הקנוניה ל"כדין השבת" מידי מארגני מירוז המכוניות. סיפר אינגו טרפל, אחד המשקיעים הגרמניים באירגון המירוז: "ביום חמישי הציעו לי חוגים מסויימים סכום של 300 אלף לירות כדי שגדחה את התחרות. סירבתי. ביום שישי בבוקר טילפן אלי בעל מלון סמדר באש-קלון וביקש ממני שאתקשר עם מיליונר תל-אביבי מסויים המוכן לשלם לי כל מחיר כדי שאדחה את המירוז. דחייתו גם הצעה זו. אבל כשבאו אלי ביום שישי והציעו לי 210 אלף ל"י, נאלצתי להסכים להצעה. עשיתי זאת מפני שהיתה בידי אינפורמציה חמורה מאוד: "דתיים קיצוניים איימו לשפוך שמן על המסלול בזמן המירוז ולסכן בכך את חיי הנוהגים."

שיטות דומות נקטות בידי ארגוני המאפייה למיניהם. כאשר הם מעוניינים לרכוש עסק במחיר זול, הם מאיימים על השלום והסדר הציבורי, ואז הם יכולים לקנות את העסק במחיר הנראה להם. האיר-מים שהגיעו למארגני המירוז, לא באו לחשוך בהם שהם חיקו את שיטות המאפייה, אולם האסוציאציה המתעוררת ביקשור שתי הפרשיות, אינה נעימה כלל וכלל.

איך נולדה הפרשה?

איך בעצם נולדה כי הפערה א סביב המירוז באשקלון? זהו סיפור מרתק וארוך, שיכול היה גם הוא לספק חומר למערבון שלם. הוא יסופר להלן בקיצור נמרץ. עוד בחורף שעבר התבשרו תושבי שכונת ברנע באשקלון - שכונת היולות ב-צפון העיר שהוקמה לפני 20 שנה במטרה להפוך לעיר סרטים - על מירוז מכוניות בכביש שכונתם.

האלפים שבאו אשתד, חרף הגשם הי-עו, לחזות במירוז המכוניות, הצצו מי-בעד לחלונות רכבם, אך לא ראו שום מכוניות-מירוז וזהרת בכבישי ברנע. מאר-גני המירוז הסבירו אז: "המירוז לא יתקיים בגלל הגשם. פורסם בקרוב מועד חדש למירוז אחר. המעניין הוא שגם אותו מירוז נועד להתקיים בשבת, אלא שאף דתי לא התקומם אז נגדו. האיש שפוצץ השנה את המירוז, וש-בללזו נאלצו החוגים הדתיים לצאת ל-מלחמת חורמה בו, הוא צעיר אשקלוני,

עוד שרי המפד"ל לא התלהבו להיגרר אחר רי פרוש, ניסה הח"כ יצחק רפאל לבחוש בפרשה, להופיע כמגן השבת העיקרי ב-מפד"ל. בניגוד לשרי המפלגה, כתוצאה מפעילותו של יצחק רפאל נא-לץ שר-הפנים, יוסף בורג, לערוך גם הוא פעולה הפגנתית כדי להכשיל את המירוז. לפני שבוע נשלח לעירייה מבקר מיוחד מטעם משרד-הפנים כדי לבדוק את המיס-מכים הקשורים בשיתוף בין חברת איריה מארגנת המירוז לעירייה.

המבקר חיטט במיסמכים, עד ש-גילה כי בעצם אין כל חוזה כתוב בין העירייה לחברה בקשר לעריכת המירוז. השב לו סגנו של ראש-העיר, נציג גחיל אברהם בלסברג: "וכי העירייה אינה א-מינה מספיק כדי לעשות הסכם בעל-פה?" המבקר מצא עוד שהעירייה החזיבה כבישים בשכונת ברנע במיוחד לצורך ה-מירוז, בהשקעה של 40 אלף ל"י. השיבו אנשי העירייה למבקר: "ההוצאות היו על תיקון כבישים והן מופיעות בתקציב."

מאיפה בא הכסף?

שלא הצליח המבקר מטעם השר בורג לגלות פנם בהשתתפות עיריית אשקלון במירוז, נאלצו השרים הדתיים להפעיל את הלוץ על שמעון פרס, כדי שיחתום על התקנות המיוחדות לפיהן אין לקיים את המירוז בלי אישור כל מועצת העירייה. מכיוון שפרס לא רצה להופיע כמי ש-פועל בניגוד להחלטת הכנסת, שהסירה בתחילת השבוע את הצעת אגודת-ראש-אל לאסור את קיום המירוז בשבת, היה צו-רך לגייס אישיות סרטית כמו עובד בן-עמי, שיפעל מאחורי הקלעים ויעשה ל-מען הממשלה את מה שאין היא מעוניי-נת לעשות בשמה.

התעלומה שנותרה בלתי מופענת היא: מאין בא הכסף?

נעלה מכל הספק שלא המפלגות הי-דתיות הן שנתנו את הכסף כדי לפצות את חברת איריה על הנוקים שנגרמו לה. ברור שהכסף, או חלק ניכר ממנו, הגיע מקרן ממשלתית כלשהיא, או מתקציב ציבורי אחר. ההוכחות הברורות לכך טרם נמצאו. אולם יגיע יום והן תתגלנה. ראש המפד"ל הם שעברו אמנם לבנק המזרחי, ששלם את הכסף למארגני המי-רוז, כי הם אחראים להחזרת הסכום. אך ברור שהכסף לא יבוא מקופת המפלגה, נראה שבית-המשפט יצטרך להתערב ב-קרוב בפרשה, לפי בקשתו של אחד מי-חברי המפד"ל. העומד לבקש הוצאת צו-על-תנאי נגד המפלגה, שלא תוציא שום סכום כסף למטרות שלא אושרו על ידי מוסדות המפלגה, כמו תשלום למניעת מי-רוז.